

CENTAR ZA REGIONALNE AKTIVNOSTI
PROGRAMA PRIORITETNIH AKCIJA

MEDITERANSKI AKCIJSKI PLAN
PROGRAMA UN-a ZA OKOLIŠ

Izvješće o radu

Centra za regionalne aktivnosti

Programa prioritetnih akcija (CRA/PPA)

u razdoblju od 1. siječnja do 31. prosinca 2023. godine

Split, siječanj 2024.

Izvješće o radu

Centra za regionalne aktivnosti Programa prioritetnih akcija (CRA/PPA) za 2023. godinu

Naziv

Centar za regionalne aktivnosti Programa prioritetnih akcija (u daljnjem tekstu: Centar) obavlja svoju djelatnost, posluje i sudjeluje u pravnom prometu pod dvojezičnim nazivom, na hrvatskom i engleskom jeziku. Naziv Centra na engleskom jeziku je Priority Actions Programme Regional Activity Centre.

Skraćeni naziv Centra na hrvatskom jeziku je CRA/PPA, a na engleskom jeziku je PAP/RAC.

Osnivač

Republika Hrvatska

Osnivač Centra je Republika Hrvatska pa prava i dužnosti osnivača Centra obavlja Vlada Republike Hrvatske.

Prava i obveze Centra u vezi s provođenjem odobrenog mu dijela programa Mediteranskog akcijskog plana Programa Ujedinjenih naroda za okoliš određuju se ugovorom između osnivača Centra i Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (u daljnjem tekstu: UNEP).

Pravni oblik

Ustanova

Sjedište

Kraj sv. Ivana 11, Split

Telefon

021/ 340470

Faks

021/ 340490

Web stranica

<http://paprac.org/>

E-mail

paprac@paprac.org

Matični broj subjekta

060014933

OIB

27788012253

Sadržaj

1. Uvod	1
1.1. Osnovni podaci o Centru	1
1.2. Djelatnost i osnovni zadaci Centra	2
1.3. Svrha izrade Izvješća o radu	3
2. Ustrojstvo, upravljanje i ljudski potencijal	4
2.1. Ustrojstvo i upravljanje	4
2.1.1 Upravno vijeće	4
2.1.2 Ravnatelj/ica	5
2.2. Resursi	5
2.2.1 Ljudski resursi/potencijal	5
2.2.2 Smještaj	6
2.3. Edukacija i usavršavanje radnika Centra	6
2.4. Standardizacija i unapređenje poslovanja	6
3. Poslovanje Centra	7
3.1. Mediteranski akcijski plan	8
3.1.1 UNEP/MAP-ovi programi upravljanje obalnim područjima (CAMP-ovi)	8
3.1.2 UNEP/MAP-ov integralni program praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša	10
3.1.3 Prostorno planiranje na moru	11
3.1.4 Edukacija o IUOP-u i prostornom planiranju na moru	12
3.1.5 Mediteranski dan obale	13
3.1.6 Format za izvješćivanje o provedbi Protokola o IUOP-u	14
3.1.7 Internetske stranice	14
3.1.8 Sastanak žarišnih točaka Centra	14
3.1.9 Sudjelovanje na institucionalnim sastancima UNEP/MAP-a	15
3.2 Ostali projekti vezani za provedbu Protokola o IUOP-u	15
3.2.1 Projekt CREATE	15
3.2.2 Projekt MSP4BIO	16
3.2.3 Projekti UNEP-ova Svjetskog fonda za okoliš	16
3.3 Sudjelovanje u aktivnostima drugih sredozemnih organizacija	18
3.4 Aktivnosti Centra u Republici Hrvatskoj	19
3.4.1 Obalni planovi	19
4. Komunikacija, edukacija i promidžba	20
4.1. Vidljivost Centra	20
4.2. Suradnja s medijima	20
4.3. Edukacija i informiranje	21
4.3.1 Edukacijske aktivnosti	21
4.4. Publikacije	21
5. Financijsko poslovanje	22
6. Zaključak	24
Prilog 1. Popis korištenih kratica	25

Popis slika

Slika 1. Organigram sustava UNEP/MAP-a, sekretarijata Barcelonske konvencije	1
--	---

Popis tablica

Tablica 1. Struktura prihoda Centra u 2023.	22
Tablica 2. Struktura rashoda Centra u 2023.	22
Tablica 3. Rezultat poslovanja Centra u 2023.	23

1. Uvod

1.1. Osnovni podaci o Centru

Centar je ustanova koja obavlja djelatnost vezanu za provođenje dijela programa Mediteranskog akcijskog plana Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (u daljnjem tekstu: UNEP/MAP), prema obvezama iz Konvencije o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja (u daljnjem tekstu: Barcelonska konvencija). Centar obavlja stručne, organizacijske i tehničke poslove u okviru provedbe programa UNEP/MAP-a u područjima koja određuju ugovorne stranke Barcelonske konvencije, a to su sve zemlje sredozemnog bazena i Europska unija.

Mediteranski akcijski plan (MAP) osnovan je 1975. godine, kao prvi u nizu UNEP-ovih programa za regionalna mora, s ciljem osiguranja kvalitetnijih uvjeta života za stanovnike zemalja koje okružuju Sredozemno more, te uspostavljanja i osnaživanja međudržavne suradnje i usuglašavanja strategije upravljanja zajedničkim prirodnim resursima. U fokusu UNEP/MAP-a su zaštita okoliša, promicanje modela održivog razvoja, kao i koordinacija aktivnosti i odnosa među zemljama regije u navedenim područjima. Na konferenciji održanoj 1976. godine, 16 zemalja Sredozemlja i Europska unija potpisale su Konvenciju o zaštiti Sredozemnog mora, tzv. Barcelonsku konvenciju, koja je 1995. godine dopunjena i izmijenjena u Konvenciju o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja. Barcelonska konvencija predstavlja pravni okvir za rad UNEP/MAP-a, a do danas je upotpunjena sa sedam protokola. Konvencija broji 22 ugovorne stranke: Albanija, Alžir, Bosna i Hercegovina, Cipar, Crna Gora, Egipat, Europska unija, Francuska, Grčka, Hrvatska, Italija, Izrael, Libanon, Libija, Malta, Maroko, Monako, Sirija, Slovenija, Španjolska, Tunis i Turska.

Zemlje članice odlučuju o strategiji UNEP/MAP-a, njegovu financiranju i programu na sastancima ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, koji se održavaju svake dvije godine. Odluke donesene na sastancima ugovornih stranaka pravno su obvezujuće za sve zemlje potpisnice Barcelonske konvencije. U svakoj zemlji djeluje po jedna ili više osoba zaduženih za koordinaciju aktivnosti UNEP/MAP-a i njegovih sastavnica unutar zemlje (tzv. žarišne točke ili na engleskom National Focal Points – NFPs), kako je shematski prikazano na slici 1.

Slika 1. Organigram sustava UNEP/MAP-a, sekretarijata Barcelonske konvencije

Centar usko surađuje s ostalim sastavnicama UNEP/MAP-a, a to su:

- Koordinacijska jedinica – krovni sekretarijat Barcelonske konvencije, sa sjedištem u Ateni (Grčka),
- Program za prevenciju i smanjenje zagađenja sredozemnog mora MEDPOL, sa sjedištem u Ateni (Grčka),
- Centar za intervencije u slučaju havarija i iznenadnog zagađenja mora REMPEC, sa sjedištem u La Valletti (Malta),
- Centar za regionalne aktivnosti zadužen za posebno zaštićena područja (SPA/RAC), sa sjedištem u Tunisu (Tunis),
- Centar za regionalne aktivnosti Plavi plan, sa sjedištem u Marseilleu (Francuska),
- Centar za regionalne aktivnosti zadužen za održive načine proizvodnje i korištenja proizvoda (SCP/RAC), sa sjedištem u Barceloni (Španjolska),
- Centar za regionalne aktivnosti zadužen za baze podataka i komunikaciju (INFO/RAC), sa sjedištem u Rimu (Italija).

1.2. Djelatnost i osnovni zadaci Centra

Centar obavlja stručne, organizacijske i tehničke poslove u okviru provedbe programa UNEP/MAP-a u područjima koja su odredile ugovorne stranke Barcelonske konvencije.

Osnivač Centra je Republika Hrvatska pa prava i dužnosti osnivača Centra obavlja Vlada Republike Hrvatske.

Prava i obveze Centra u vezi s provođenjem odobrenog mu dijela programa UNEP/MAP-a određuju se ugovorom između osnivača Centra i UNEP-a.

Djelatnost Centra obuhvaća stručne, organizacijske i tehničke poslove koji se odnose na:

- provedbu odluka i drugih zaključaka i preporuka ugovornih stranaka Barcelonske konvencije iz djelokruga rada Centra, koje financira UNEP putem Mediteranskog namjenskog fonda (u daljnjem tekstu: Fond),
- provedbu aktivnosti u okviru procesa upravljanja obalnim područjima, a posebno provedbe Protokola Barcelonske konvencije o integralnom upravljanju obalnim područjima Sredozemlja (u daljnjem tekstu: Protokol),
- provedbu projekata iz programa upravljanja obalnim područjima, što obuhvaća neposrednu suradnju s državnim tijelima, institucijama i stručnjacima ugovornih stranaka Barcelonske konvencije,
- organizaciju međunarodnih konferencija, simpozija, seminara, znanstvenih radionica i sastanaka o zaštiti okoliša i upravljanju obalnim područjima,
- suradnju s drugim stručnim organizacijama Ujedinjenih naroda te drugim međunarodnim stručnim organizacijama, institucijama i stručnjacima u vezi s provedbom programa upravljanja obalnim područjima i provedbom projekata zaštite okoliša,

- suradnju sa stručnim organizacijama, institucijama i državnim tijelima ugovornih stranaka Barcelonske konvencije u pružanju stručne i druge pomoći u zaštiti Sredozemnog mora od onečišćenja,
- stručno osposobljavanje domaćih i međunarodnih stručnjaka u provedbi programa zaštite okoliša, planiranja i upravljanja obalnim područjima,
- prijenos međunarodnih iskustava i znanja institucijama u Republici Hrvatskoj iz područja djelatnosti Centra, a odnose se na izradu prijedloga projekata upravljanja obalnim područjima.

U okviru svoje djelatnosti Centar može obavljati stručne poslove upravljanja obalnim područjima i zaštite okoliša i za druge naručitelje, uz naknadu i ako obavljanje tih poslova ne ometa obavljanje redovnih poslova te doprinosi provedbi Barcelonske konvencije i njenih protokola, u prvom redu Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjima, za čiju je provedbu u svim zemljama Sredozemlja Centar izravno zadužen i odgovoran.

Djelatnost Centra ostvaruje se temeljem plana rada definiranog projektnim dokumentima UNEP/MAP-a, koje donose ugovorne stranke Barcelonske konvencije. Budući da je osnivač Centra Republika Hrvatska, ostvarivanje programa, a s tim u vezi i djelatnost Centra, provodi se sukladno zakonima Republike Hrvatske, propisima donesenim na temelju istih, Statutu Centra i ugovoru između osnivača Centra i UNEP-a. Djelatnost Centra ne obavlja se radi stjecanja dobiti. Centar o svojoj djelatnosti vodi dokumentaciju i evidenciju sukladno zakonima Republike Hrvatske i propisima donesenim na temelju istih.

Centar ima i obvezu podnošenja izvješća o radu i financijskih izvješća prema UNEP/MAP-u, i to: polugodišnjih, godišnjih i finalnih izvješća. Finalno izvješće podnosi se po isteku dvogodišnjeg razdoblja za koje su odobreni plan rada i proračun.

1.3. Svrha izrade Izvješća o radu

Slijedom obveza iz članka 43. Statuta Centra, Centar je dužan izraditi godišnje izvješće o radu, koje podnosi Vladi Republike Hrvatske. Izvješće služi za informiranje Vlade o provedenim aktivnostima i njegovoj ulozi u Republici Hrvatskoj i sredozemnoj regiji. Objavom izvješća o radu na svojim internetskim stranicama Centar ispunjava obvezu informiranja javnosti o svom radu i povećava transparentnost poslovanja.

2. Ustrojstvo, upravljanje i ljudski potencijal

2.1. Ustrojstvo i upravljanje

Organi Centra su Upravno vijeće i ravnatelj/ica.

2.1.1 Upravno vijeće

Upravno vijeće upravlja Centrom. Članove Upravnog vijeća imenuje i razrješuje Vlada Republike Hrvatske. Upravno vijeće ima pet članova, od kojih je jedan djelatnik Centra, a ostali su predstavnici Grada Splita, Sveučilišta u Splitu, ministarstva nadležnog za vanjske poslove i ministarstva nadležnog za zaštitu okoliša.

Mandat članova Upravnog vijeća traje četiri godine. Predsjednika Upravnog vijeća i njegovog zamjenika biraju članovi Upravnog vijeća između sebe.

Članovi upravnog vijeća u izvještajnom razdoblju bili su:

- dr.sc. Mario Šiljeg, državni tajnik u Ministarstvu gospodarstva i održivog razvoja,
- mr.sc. Mirta Mandić, voditeljica Službe za globalna pitanja, Uprava za multilateralu i globalna pitanja u Ministarstvu vanjskih i europskih poslova,
- gđa Daniela Šegvić, voditeljica Odsjeka za zaštitu okoliša, Upravni odjel za urbanizam i izgradnju Grada Splita,
- prof. dr. sc. Igor Jerković, prorektor za znanost i kvalitetu Sveučilišta u Splitu,
- gđa Dina Šilović, financijska koordinatorica u Centru za regionalne aktivnosti Programa prioritetnih akcija.

Tijekom 2023. godine Upravno vijeće održalo je pet sjednica.

Prva sjednica 8. saziva Upravnog vijeća Centra održana je u Splitu, 21. travnja 2023.g. Izabran je predsjednik Upravnog vijeća, usvojen je izvještaj s prethodne sjednice, dat je kratak uvod o statusu i aktivnostima Centra te je zaključeno da je potrebno uskladiti Statut Centra sa zakonom i potpisati ugovor između UNEP-a i RH kako bi se riješila neka od nedorečenih pitanja statusa i funkcioniranja Centra. Istaknuto je i pitanje prostorija koje Grad Split ustupa Centru, što nikad nije regulirano pravno važećim dokumentom.

Druga sjednica održana je u Splitu, 8. svibnja 2023.g. Potvrđen je zapisnik s prethodne sjednice, izabran je potpredsjednik Upravnog vijeća, predložene su i raspravljene izmjene i dopune Statuta Centra te je donesena odluka da se ravnateljicu Centra, nakon isteka mandata 31. svibnja 2023.g., imenuje v.d. ravnateljicom do izbora novog/e ravnatelja/ice i takav prijedlog podnese Vladi RH.

Treća sjednica 8. saziva Upravnog vijeća Centra održana je u Splitu, 7. srpnja 2023.g. Usvojen je zapisnik s prethodne sjednice, raspravljene su i sa tri glasa ZA i dva suzdržana usvojene izmjene

i dopune Statuta Centra te je potpisan ugovor o radu na određeno vrijeme s v.d. ravnateljice Centra.

Četvrta sjednica Upravnog vijeća Centra održana je u Splitu, 1. prosinca 2023.g. Usvojen je zapisnik s prethodne sjednice, predsjednik je izvijestio da su prikupljena mišljenja tijela državne uprave o predloženim izmjenama i dopunama Statuta Centra i još jednom je otvorena rasprava o ključnim izmjenama koje se odnose na uvjete za izbor ravnatelja/ice. Centar je te uvjete bio obavezan podnijeti UNEP/MAP-u kao glavnom financijeru Centra jer isti mora biti uključen u proces izbora i očekuje da će budući ravnatelj imati neke specifične kvalifikacije i vještine koje nisu navedene kao kriteriji u izmijenjenoj verziji Statuta. Izmjene i dopune Statuta Centra usvojene su sa tri glasa ZA i dva glasa PROTIV. Zadnja točka sjednice odnosila se na pripremu za Konferenciju Ugovornih strana Barcelonske konvencije (COP 23) u Portorožu (Slovenija), 4.-9. prosinca 2023.g. Budući da će se na toj konferenciji donositi odluke koje mogu znatno utjecati na status i funkcioniranje Centra unutar sustava UNEP/MAP-a v.d. ravnateljice je još jednom upozorila da je potrebno oformiti jaku hrvatsku delegaciju koja će se založiti za Centar.

Peta sjednica održana je online radi potvrde zapisnika četvrte sjednice i usvajanja Izvješća o poslovanju Centra u 2023.g., Godišnjeg programa rada za 2024.g., 1. rebalansa financijskog plana Centra za 2023.g. i Financijskog plana Centra za 2024.g.

Izvještaji i radni materijali svih održanih sjednica dostupni su na hrvatskim Internet stranicama Centra (<https://paprac.org/hr/ustrojstvo>).

2.1.2 Ravnatelj/ica

Ravnatelj/ica vodi Centar. Ravnatelj/ica predstavlja i zastupa Centar te poduzima sve pravne radnje u ime i za račun Centra, zastupa Centar u svim postupcima pred sudovima, upravnim i drugim državnim tijelima te pravnim osobama s javnim ovlastima.

Do isteka mandata 31. svibnja 2023.g. ravnateljica je bila mr.sc. Željka Škaričić. Odlukom Upravnog vijeća Centra donesenoj na njegovoj 2. sjednici održanoj 8. svibnja 2023.g. mr.sc. Željka Škaričić imenovana je vršiteljicom dužnosti ravnateljice počevši od 1. lipnja 2023.g. do izbora novog/e ravnatelja/ice, a najduže na rok od godinu dana.

2.2. Resursi

2.2.1 Ljudski resursi/potencijal

Centar broji deset djelatnika zaposlenih na neodređeno vrijeme i jednog djelatnika zaposlenog na određeno vrijeme, do kraja 2023. godine.

2.2.2 Smještaj

Centar posluje u uredskim prostorijama na adresi Kraj sv. Ivana 11, Split, površine od cca 300 m² odnosno cca 27 m² po zaposleniku¹. Prostorije su Centru ustupljene na korištenje od strane Grada Splita.

2.3. Edukacija i usavršavanje radnika Centra

Podizanje razine specifičnih znanja djelatnika i jačanje kapaciteta Centra iznimnu su važni za obavljanje propisanih zadataka. Edukacija se provodi u okviru projekata i aktivnosti u kojima Centar sudjeluje. Na održanim edukacijama povećana je sposobnost radnika za ispunjenje radnih obveza, a fokus edukativnih aktivnosti odnosio se na konferencije, seminare i radionice iz područja rada Centra.

Osim toga, u 2023. godini dvije djelatnice Centra sudjelovale su na webinaru koji se odnosio na administrativne i financijske teme „Nova platforma EOJN - Upute za rad na novoj platformi EOJN“ (06.prosinca 2023.), organizator Učilište APPA - ustanova za obrazovanje odraslih.

2.4. Standardizacija i unapređenje poslovanja

Od 2021. godine web stranice Centra prilagođene su osobama s invaliditetom prema Zakonu o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora (NN 17/19), a sve u namjeri da se i toj skupini potencijalnih korisnika omogući pristup dostupnim digitalnim sadržajima.

¹ Računa se prema 11 radnika koliko ih je bilo na dan 31. prosinca 2022. godine.

3. Poslovanje Centra

Glavno područje djelovanja Centra je integralno upravljanje obalnim područjima (IUOP), prepoznato kao put prema održivosti u obalnim područjima već od UN konferencije o okolišu i razvoju, održane 1992. godine u Rio de Janeiru. Centar je globalno poznat kao centar izvrsnosti za IUOP i ključni mehanizam za zaštitu obala Sredozemlja i razvoj za to potrebnih metoda i alata prilagođenih potrebama zemalja regije. Na nacionalnoj i lokalnoj razini IUOP se provodi u sklopu UNEP/MAP-ovih programa upravljanja obalnim područjima (općepoznatih po engleskoj kratici CAMP – Coastal Area Management Programme) i sličnih inicijativa koje imaju za cilj izradu obalnih planova i nacionalnih obalnih strategija (<http://iczmplatform.org/projects>).

Od posebnog značaja za rad Centra je stupanje na snagu Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjima u Sredozemlju, čijih 40 pomno sročeni članaka osigurava sveobuhvatan pravni okvir kojim se zemlje sredozemne regije obvezuju na izradu i provođenje nacionalnih strategija i planova, kao i na međunarodnu suradnju u cilju održivog razvoja u njihovim obalnim područjima. Protokolom se želi promijeniti negativne trendove u korištenju obalnih resursa i učiniti razvojne trendove što održivijim. Potpisan je u Madridu 2008. godine od strane 15 ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, a stupio je na snagu 2011. godine. Do danas ga je ratificiralo 13 zemalja (Albanija, Crna Gora, Francuska, Hrvatska, Italija, Izrael, Libanon, Malta, Maroko, Sirija, Slovenija, Španjolska i Tunis) te Europska unija kao punopravna potpisnica Barcelonske konvencije, što ga čini dijelom europske pravne stečevine. U mnogim drugim zemljama proces ratifikacije je u tijeku, a u nekima i pri kraju.

Protokol o IUOP-u jedinstven je regionalni pravno-obvezujući dokument na svijetu, koji je nastao kao rezultat četverogodišnjeg procesa konzultacija i pregovora sa i među zemljama regije, koje su se odlučile za pravni dokument, a ne samo preporuku kao što to ima Europska unija. Izrada i donošenje Protokola bili su još jedna potvrda da more spaja zemlje s različitom geografijom, poviješću, tradicijom, običajima, načinom života i stupnjem razvoja, a okoliš i briga o njemu ih ujedinjuju.

Odlukom ugovornih stranaka, Centru je dodijeljena uloga koordinatora provedbe Protokola, a on je izvršava kroz izradu i primjenu novih metodologija, instrumenata i alata, provedbu CAMP-ova, edukaciju i komunikaciju s dionicima na svim razinama. Ukratko, Centar ima dvojaku ulogu: djelovanje na globalnoj razini kroz donošenje zakonskih i strateških dokumenata, ali i na lokalnoj razini kroz pomoć zemljama i njihovim nižim jedinicama (regije, gradovi) u provedbi tih dokumenata.

Službena verzija Protokola na engleskom, francuskom, španjolskom i arapskom jeziku:

<http://iczmplatform.org/storage/documents/sewmrXIR9gTwfvBgjJ4SAjlvqsLrBF6qB0B89xK8.pdf>

Zakon o potvrđivanju Protokola o integralnom upravljanju obalnim područjem Sredozemlja (sa tekstom Protokola na engleskom i hrvatskom jeziku):

https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2012_11_8_96.html

3.1. Mediteranski akcijski plan

Program rada i proračun Centra za razdoblje od siječnja do prosinca 2023. godine usvojeni su od strane zemalja potpisnica Barcelonske konvencije u sklopu programa rada i proračuna cijelog UNEP/MAP-a za razdoblje 2022.-2023., donesenog na sastanku ugovornih stranaka (COP 22) održanom u Antaliji (Turska), u prosincu 2021. godine. U skladu s donesenim dvogodišnjim planom, Centar je u 2023. godini proveo sljedeće aktivnosti:

3.1.1 UNEP/MAP-ovi programi upravljanje obalnim područjima (CAMP-ovi)

U okviru CAMP-ova Centar je zadužen za koordinaciju aktivnosti svih sastavnica UNEP/MAP-a, u suradnji s Koordinacijskom jedinicom UNEP/MAP-a u Ateni. CAMP-ovi imaju za cilj:

- olakšati provedbu Protokola u zemljama potpisnicama Barcelonske konvencije;
- izraditi i donijeti strateške i provedbene dokumente za održivo korištenje obalnih resursa;
- olakšati primjenu inovativnih metoda i alata za planiranje i upravljanje obalnim i morskim područjima;
- ojačati kapacitete na lokalnoj, nacionalnoj i regionalnoj razini za ostvarenje ciljeva ekonomske, socijalne i okolišne održivosti.

Područja provedbe CAMP-ova određuju se po pre-definiranim kriterijima, među kojima treba istaknuti:

- reprezentativnost tematike koja će se obrađivati i izgledi da će predložena rješenja biti korisna kao primjer i za druga obalna područja;
- politička podrška državnih i lokalnih institucija i spremnost da se rezultati projekta pretoče u lokalne i nacionalne razvojne politike;
- zadovoljavajući institucionalni kapacitet za provedbu projekta u obalnom području na koje se projekt odnosi.

Na prijedlog zainteresirane zemlje, odluka o izradi i provedbi CAMP-a donosi se na konferenciji ugovornih stranaka Barcelonske konvencije.

U 2023. godini, u suradnji s ostalim UNEP/MAP-ovim centrima i odgovarajućim nacionalnim institucijama, nastavljena je provedba nove generacije CAMP-ova fokusiranih na interakcije mora i kopna i prekograničnu suradnju.

CAMP Bosna i Hercegovina

Provedba aktivnosti CAMP-a za Bosnu i Hercegovinu otpočela je u rujnu 2020.g. i trajala je do rujna 2022.g. Projekt je bio usmjeren prema prioritetnim problemima relativno kratke nacionalne obale i odnosio se na uspostavu institucionalnog mehanizma za IUOP, izradu prijedloga za monitoring morskog i obalnog okoliša, popis morskih staništa i zaštićenih područja, izradu nacionalnog plana intervencija u slučaju iznenadnog zagađenja mora, studiju za potrebe razvoja održivog turizma, uspostavu sustava upravljanja podacima i prijedlog mjera za prilagodbu na

klimatske promjene. Tijekom projekta organiziran je niz aktivnosti za stručno osposobljavanje i podizanje svijesti nacionalnih i lokalnih dionika, uz sudjelovanje većine sastavnica UNEP/MAP-a. Sve navedene studije i izvještaji nalaze se na web stranicama CAMP-a (<https://iczmplatform.org/page/bosnia-and-herzegovina> i <http://campbh.info-rac.org/portfolio/>).

Zbog dugih administrativnih procedura, četvrti i posljednji sastanak Upravnog vijeća CAMP-a održan je 9. prosinca 2023.g. u prostorijama Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa u Sarajevu. Članovi Upravnog vijeća još jednom su izrazili zadovoljstvo rezultatima CAMP-a te su razmotrili mogućnost nastavka aktivnosti kroz druge projekte. To se u prvom redu odnosi na GEF-ov projekt „MedProgramme“ kojim je predviđena podrška radu institucionalnog mehanizma za IUOP, kad isti bude službeno uspostavljen, te izrada nacrtu zakona o morskom i obalnom području Bosne i Hercegovine.

CAMP Albanija-Italija

U ožujku 2021.g. Centar je u ime UNEP/MAP-a potpisao s nadležnim ministarstvima Albanije i Italije sporazum o provedbi prekograničnog CAMP projekta za područje Otranta. Projektne aktivnosti strukturirane su na tri razine: strateška, sektorska i operativna. Tako su raspoređeni i ciljevi projekta. Strateški cilj je prekogranična suradnja na provedbi IUOP-a (primjenjujući Protokol o IUOP-u i EU Direktivu o prostornom planiranju mora - PPM) kroz sektorske aktivnosti kojima je cilj smanjenje zagađenja, jačanje održivog turizma, pojačana zaštita prirodnih staništa i biološke raznolikosti.

Osim obalnih i morskih područja regija Apulija i Vlora, projekt na poseban način uzima u obzir morsko područje izvan nacionalnih jurisdikcija (Area Beyond National Jurisdiction - ABNJ) u području Otranta.

U 2023. godini održavani su redoviti online sastanci projektnog tima, kao i sastanci Upravnog vijeća projekta. Osim toga, organizirane su tri tematske radionice:

- Radionica za lokalne dionike i predstavnike prefektуре Vlora, obalnih općina, akademskih institucija i lokalnih agencija na temu IUOP-a (Vlora, Albanija, 26. siječnja 2023.g.),
- Prekogranična konferencija o IUOP-u i planiranju morskog prostora te tečaj za lokalne talijanske dionike (Brindisi, Italija, 11. svibnja 2023.g.),
- Radionica o prekograničnoj suradnji i tečaj o uklanjanju morskog otpada (Otranto, Italija, 31. svibnja 2023.g.).

Projekt je uspješno priveden kraju u prosincu 2023.g. kada je održana završna konferencija (Tirana, Albanija, 13. prosinca 2023.g.) na kojoj su predstavljeni rezultati projekta: izrađene studije, predloženi koncept planiranja morskog prostora za Albaniju i brojni komunikacijski materijali kojima treba jačati svijest o nužnosti prekogranične suradnje u području Otranta.

Detaljne informacije o CAMP-u Otrant i završnoj konferenciji dostupne su na: camp-otrant.com

CAMP Izrael

Odmah po potpisivanju sporazuma između Izraela i Centra, u studenome 2021.g., detaljno je razrađen plan rada CAMP-a Izrael koji ima za cilj:

- razviti shemu upravljanja na lokalnoj i općinskoj razini u skladu sa principima IUOP-a te razviti za to potrebne alate;
- testirati metodologiju analize međuodnosa kopna i mora razvijenu od strane Centra;
- izraditi izvještaje vezane za obalni deskriptor „promjena pokrova tla“ kao podlogu za uključenje u službenu listu deskriptora UNEP/MAP-ova Integralnog programa monitoringa i procjene stanja okoliša.

Provedba svih aktivnosti započela je u 2022. godini te se nastavila i kroz 2023.

U cilju jačanja kapaciteta i promidžbe dobrih praksi za održivi razvoj u obalnim područjima, u suradnji s izraelskim Ministarstvom zaštite okoliša Centar je organizirao niz tečajeva za predstavnike obalnih općina. Tijekom četiri mjeseca intenzivne edukacije, koja je započela 24. siječnja 2023.g. dobili su jedinstvenu priliku uputiti se u koncepte i alate vezane za IUOP, obalne politike Izraela i drugih sredozemnih zemalja, održivo planiranje, utjecaje klimatskih promjena na obalna područja, koncept plave ekonomije i obalne inovacije.

Prvi tečaj održan je u Tel Avivu, 24. siječnja da bi ciklus bio zaključen 21. svibnja 2023.g., kada su polaznicima uručene potvrde o sudjelovanju. Osim PAP/RAC-ove žarišne točke za Izrael, na tom zadnjem tečaju sudjelovala su dva člana izraelskog parlamenta i predsjednik nacionalne obalne agencije.

Naslanjajući se na prvi tečaj, u Tel Avivu je 25. siječnja 2023.g. održana i radionica za članove Upravnog vijeća CAMP-a (predstavnici nacionalni i lokalnih vlasti) na kojoj je ravnateljica održala uvodno predavanje o sustavu Barcelonske konvencije, Protokolu IUOP-a i njegovoj provedbi.

Napredak svih studija i izvještaja bio je vrlo dobar sve do izbijanja sukoba u Gazi, čime je provedba projekta usporena ali lokalni dionici nastavljaju s radom i u novonastalim uvjetima. Završetak projekta predviđen je za lipanj 2024.g.

3.1.2 UNEP/MAP-ov integralni program praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša

Integralni program praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša (IMAP) jedna je glavnih aktivnosti cijelog sustava UNEP/MAP-a. Provedba integralnog programa praćenja temelji se na 11 zajedničkih ekoloških ciljeva dogovorenih na sastanku ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, održanom 2008. godine u Almeriji (COP 15). Ti zajednički ekološki ciljevi organizirani su u 4 skupine: 1. Biološka raznolikost; 2. Ribarstvo; 3. Obala i hidrografija; 4. Zagađenje i otpad.

Centar je zadužen za IMAP u dijelu koji se odnosi na obalne deskriptore (3. skupina). U tom kontekstu je kroz 2023. godinu nastavio pružati podršku u provedbi nacionalnih monitoringa u zemljama Sredozemlja s ciljem prikupljanja podataka za pripremu UNEP/MAP-ova izvještaja o stanju okoliša (QSR 2023) i izvještavanja o stanju obalnih područja.

U suradnji s nacionalnim i međunarodnim stručnjacima, i uz financiranje osigurano kroz EU projekt EcAp Med III prikupljeni su svi potrebni materijali za izradu dijela izvještaja QSR 2023 koji se odnosi na stanje obale. Poglavlja koja se odnose na stanje obale i obalne deskriptore dovršena su na vrijeme i uključena u integralni QSR prezentiran na nizu tematskih sastanaka.

Redovni sastanak grupe zadužene za praćenje rada na obalnim deskriptorima (tzv. CORMON) održan je 28. i 29. ožujka 2023.g. u Marseilleu (Francuska). Osim zaposlenika Centra koji su bili zaduženi za organizaciju, na sastanku su sudjelovali predstavnici 13 ugovornih stranaka Barcelonske konvencije, UNEP/MAP-a i Plavog plana. Glavni ciljevi sastanka bili su: raspraviti i konačno odlučiti o sadržaju poglavlja QSR-a koja se odnose na obalno područje; predstaviti ažurirane upute za deskriptor 25 o promjenama biljnog pokrova, koji još uvijek ima status kandidata; te definirati dobro stanje okoliša (GES) za zajednički deskriptor 16 „Duljina obalne linije izložene promjenama zbog ljudske intervencije“.

Centar je aktivno sudjelovao i u svim sastancima radne grupe vezanim za IMAP, koje saziva UNEP/MAP. Najvažniji od njih je integralni sastanak svih CORMON grupa, održan 27. i 28. lipnja 2023.g. u Ateni (Grčka). Na sastanku su podržani prijedlozi tematskog CORMON sastanka o obali i hidrografiji te je dogovoreno da finalni tekst QSR-a treba biti dostavljen UNEP/MAP-u do 12. srpnja 2023.g. radi pravovremenog upućivanja UNEP/MAP-ovim nacionalnim žarišnim točkama na razmatranje u cilju njegova usvajanja na COP23 u Portorožu u prosincu 2023.g.

3.1.3 Prostorno planiranje na moru

Iako ga Protokol izrijekom ne spominje, planiranje namjene mora implicitno je predviđeno samom definicijom obalnog područja (članak 3 Protokola) koje ima svoju kopnenu i morsku komponentu, s time da se morski dio obalnog područja proteže do vanjske granice teritorijalnog mora zemalja članica Barcelonske konvencije. Iz tog razloga, a posebno po donošenju Direktive Europske unije o uspostavi okvira za prostorno planiranje morskog područja, ugovorne stranke Barcelonske konvencije, na svojoj konferenciji u Tirani (COP 20) u prosincu 2017.g., naložile su Centru da dio svojih aktivnosti usmjeri na uvođenje planiranja morskog područja u sustav Barcelonske konvencije.

U 2023. godini nastavljene su aktivnosti započete u prethodnoj godini, s naglaskom na redovno ažuriranje web stranica na temu prostornog planiranja mora, dizajnirane kao interaktivni prostor u kojem će svi zainteresirani (planeri, donositelji odluka, sveučilišni profesori i studenti, zainteresirana javnost...) moći usavršiti svoje poznavanje problematike korištenja mora, s posebnim osvrtom na ekosustavni pristup planiranju namjene mora, međuodnosima kopna i mora, i klimatskim promjenama. Ovaj vrijedni alat edukacije i pomoći u procesu planiranja dostupan je na engleskom i francuskom jeziku (<https://msp.iczmplatform.org/>).

Osim toga, Centar je na ovu temu nastavio suradnju sa UNESCO-ovom Međuvladinom oceanografskom komisijom (IOC-UNESCO) na provedbi inicijative „MSPGlobal“. Zajedno s IOC-UNESCO-om, Afričkom unijom i sekretarijatima Nairobi i Abidjan konvencija, Centar je organizirao 2. forum o prostornom planiranju na moru za Afriku (Dar es Salam, Tanzanija, 5. i 6. studenoga 2023.). Cilj foruma bio je prezentirati napredak ostvaren na polju plave ekonomije i prostornog planiranja na moru u sklopu tri UNEP-ova Programa za regionalna mora, uz sudjelovanje 60-tak sudionika iz afričkih zemalja, uključujući zemlje potpisnice Barcelonske konvencije. Predstavnik Centra je u ime Barcelonske konvencije prezentirao Konceptualni okvir za provedbu prostornog planiranja na moru u Sredozemnoj regiji i interaktivni alat na tu temu ([MSP Workspace](#)).

Centar je pripremio i na COP 23 u Portorožu prezentirao Odluku o provedbi prostornog planiranja na moru u Sredozemnoj regiji. Odluka je na COP-u usvojena uz ogradu dvije ugovorne stranke (Egipat i Libija) te je time postala obvezujuća.

3.1.4 Edukacija o IUOP-u i prostornom planiranju na moru

Edukacijske aktivnosti prepoznate su od strane svih ugovornih stranaka Barcelonske konvencije kao ključne za provedbu Protokola o IUOP-u.

Virtualni tečaj „MedOpen“

„MedOpen“, virtualni tečaj o IUOP-u koji Centar provodi od 2004.g. s ciljem jačanja kapaciteta u zemljama Sredozemlja za upravljanje obalnim područjima, u 2023. godini nadopunjen je svježim materijalima, posebno u odnosu na utjecaj klimatskih promjena i planiranje korištenja mora.

Kao i prethodnih godina, osnovni „MedOpen“ tečaj (<https://iczmplatform.org/page/med-open>) bio je dostupan tijekom cijele godine na engleskom, francuskom i talijanskom jeziku.

Koristeći „MedOpen“ infrastrukturu i interaktivni radni prostor ([MSP Workspace](#)), 22. i 23. veljače 2023.g. je održan drugi dio tečaja o prostornom planiranju na moru. Tečaj je organiziran uz financiju podršku UNEP-ova Globalnog programa za okoliš (GEF – Global Environment Facility) i njegova programa za Sredozemlje „MedProgramme“, a glavna zadaća bila je uspostaviti osnove za provedbu prostornog planiranja na moru u sklopu sustava Barcelonske konvencije.

Tijekom dva dana intenzivne razmjene iskustava, 62 sudionika iz 8 sredozemnih zemalja (Albanija, Alžir, Crna Gora, Egipat, Libija, Maroko, Tunis i Turska) obogatili su svoje znanje o upravljačkom sustavu koji je potrebno uspostaviti za prostorno planiranje na moru, utjecaju klimatski promjena, ekosustavnom pristupu i interakcijama more-obala.

Podrška Sirijskom virtualnom sveučilištu

Na zamolbu kolega sa Sirijskog virtualnog sveučilišta (SVU), Centar je i u 2023. godini održao sedam dvosatnih predavanja za polaznike postdiplomskog programa o integralnom upravljanju

prirodnim resursima. Predavanja su održali djelatnici Centra, i to na teme: IUOP i Protokol o IUOP-u; planiranje namjene mora i interakcije obala-more; IMAP; adaptacija na klimatske promjene.

Iako ova aktivnost nije bila predviđena programom rada Centra, zadovoljstvo je bilo pružiti podršku sirijskim kolegama te je dogovoreno da će se ovakva suradnja nastaviti i u idućim godinama.

3.1.5 Mediteranski dan obale

Od 2007. godine Centar organizira, svake godine u drugoj zemlji, regionalnu proslavu „Mediteranskog dana obale“ (<https://coastday.net/>), najveće komunikacijske kampanje cijelog sustava UNEP/MAP-a. Cilj ove kampanje je promicanje vrijednosti obalnih područja te podizanje svijesti o pritiscima i ugrozama kojima su izloženi Sredozemno more i obale koje ga okružuju.

Uz podršku UNEP-ova Globalnog fonda za okoliš (Global Environmental Facility - GEF) i njegova programa za Mediteran („MedProgramme“), regionalna proslava „Mediteranskog dana obale“ za 2023. godinu održana je 25. rujna u albanskom gradu Vlora. Centralna tema proslave bili su obalni akviferi, pod motom skriveno blago naših obala. Proslavu su zajedničkim snagama organizirali Centar i albansko Ministarstvo turizma i okoliša, uz stručnu podršku UNESCO-ove specijalizirane agencije za vodne resurse (IHP-UNESCO).

Službeni, jutarnji dio proslave, okupio je predstavnika nacionalnih i lokalnih institucija i organizacija. Održane su dvije panel diskusije na temu održivog razvoja u obalnim područjima i održivog korištenja vodnih resursa, uključivo podzemne vode. U popodnevним satima, u suradnji s lokalnom nevladinom organizacijom, na gradskoj plaži su organizirane aktivnosti usmjerene na podizanje svijesti djece i omladine o potrebi zaštite okoliša.

Kao i svake godine, proglašen je i počasni ambasador obale. U 2023.g. titula je pripala poznatom albanskom fotografu i kamermanu Alketu Islamiju koji je uz pomoć drona fotografijama pokrio cijelu albansku obalu te ih uvrstio u četiri volumena pod naslovom „Albania From The Air“.

Održano je i nekoliko lokalnih proslava, koje je Centar podržao kroz pozdravne govore, predavanja, online javljanje i promidžbeni materijal:

- Upravni odjel za turizam Splitsko-dalmatinske županije zajedno s Centrom svake godine obilježava Mediteranski dan obale edukativnim akcijama za najmlađe, smatrajući kako kao društvo moramo još više ulagati u senzibiliziranje javnosti o ekologiji mora i klimatskim promjenama, kao i u edukaciju djece od najranije dobi o potrebi zaštite i očuvanja mora, morskih ekosustava i okoliša jer je to ulaganje u budućnost. U 2023.g. održan je niz predavanja i edukacijskih aktivnosti za učenike tri osnovne škole. Akcija je organizirana u sklopu projekta "Pomorsko je dobro" te u suradnji s Institutom za oceanografiju i ribarstvo Split, Prirodoslovno-matematičkim fakultetom Sveučilišta u Splitu i inicijativom Oceanografija na otoku. Mali "čuvari mora" aktivno su sudjelovali na radionicama o

strujanju mora i devastaciji obale, a potom i u mini kviz testiranju njihova znanja kroz pitanja o moru i zaštićenim morskim vrstama - dupinu i glavatoj želvi.

- U Sloveniji se već godinama obilježava „Tjedan obale“: ove godine program je osmišljen i proveden u suradnji s kolegama iz EUSAIR-ova ureda u Izoli, od 19. do 23. rujna. Održan je niz radionica na kojima su predstavljeni rezultati Europske strategije za jadransko-jonsku regiju (EUSAIR). Predstavnik Centra sudjelovao je u radionicama koje su se odnosile na IUOP i prostorno planiranje na moru, plavu ekonomiju, adaptaciju na klimatske promjene i upravljanje morskim zaštićenim područjima. Organiziran je i niz edukativnih aktivnosti za djecu i mlade na temu zaštite obale i mora.

3.1.6 Format za izvješćivanje o provedbi Protokola o IUOP-u

Prema članku 26 Barcelonske konvencije, ugovorne stranke imaju obvezu izvješćivanja o pravnim, administrativnim i drugim mjerama poduzetim u cilju provedbe Barcelonske konvencije i pripadajućih protokola, te preporuka usvojenih na sastancima ugovornih stranaka. Kako bi se zemljama olakšalo podnošenje izvješća vezanih za provedbu Protokola o IUOP-u, razrađen je on-line upitnik, a Centar pruža punu tehničku i administrativnu podršku.

U prosincu 2023.g. talijansko Ministarstvo okoliša i energetske sigurnosti je preko svojih web stranica obavijestilo o ratifikaciji Protokola o IUOP-u, čime je Italija postala 14. ugovorna stranka Protokola. Još uvijek se čeka službena obavijest od strane depozitara - španjolske vlade.

3.1.7 Internetske stranice

Centar ima obavezu održavati internetske stranice na službenim jezicima UNEP/MAP-a, a to su engleski i francuski jezik. Pored toga, dodana je i posebna stranica na hrvatskom jeziku, koja nije prijevod osnovnih stranica na engleskom i francuskom jeziku, već služi za objavu materijala sukladno zakonu.

Internetska stranica Centra, kao i posebna stranica „Mediterranskog dana obale“ i tečaja „MedOpen“, redovito se ažuriraju. Sve stranice u punoj su funkciji i stalno se nadograđuju:

<http://paprac.org/>

<https://coastday.net/>

<https://iczmplatform.org/page/med-open>

3.1.8 Sastanak žarišnih točaka Centra

U drugoj godini svakog UNEP/MAP dvogodišta Centar ima obavezu organizirati sastanak svojih nacionalnih žarišnih točaka, koji je prva stepenica u nizu institucionalnih sastanaka UNEP/MAP-a koji odobravaju izvješće o ostvarenom programu, kao i program rada i budžet za naredno dvogodište.

Sastanak je 23. i 24. svibnja 2023.g. održan u prostorijama Centra u Splitu, uz sudjelovanje predstavnika 13 zemalja potpisnica Barcelonske konvencije (Albanija, Cipar, Crna Gora, Hrvatska, Francuska, Italija, Izrael, Libanon, Libija, Malta, Maroko, Slovenija i Turska).

Nakon detaljnog pregleda aktivnosti provedenih u dvogodištu 2022.-2023., sudionici su izrazili zadovoljstvo postignutim rezultatima i ponovili podršku radu Centra. Posebnu podršku je dobio prijedlog odluke o prostornom planiranju mora te je odlučeno da ista bude podnesena sastanku nacionalnih žarišnih točaka na razmatranje i COP-u 23 na usvajanje. Na isti način je podržan i prijedlog programa rada za dvogodište 2024.-2025.

3.1.9 Sudjelovanje na institucionalnim sastancima UNEP/MAP-a

Centar ima obavezu sudjelovati u izradi radnih materijala za institucionalne sastanke na kojima se donose odluke o UNEP/MAP sustavu, uključivo one o programu rada i tematskim dokumentima pojedinih sastavnica (centara), a to su: redovni sastanci ravnatelja Centara (4 godišnje), sastanci nacionalnih žarišnih točaka UNEP/MAP-a i konferencije Ugovornih stranaka Barcelonske konvencije (COP).

Najvažnije odluke koje se tiču Centra razmotrene i podržane na Sastanku žarišnih točaka UNEP/MAP-a (Istanbul, Turska, 12.-15. rujna 2023.g.) i usvojene kao obvezujuće na Konferenciji ugovornih stranaka Barcelonske konferencije - COP 23 (Portorož, Slovenija, 4-8. rujna 2023.g.) su:

- Odluka IG.26/14 kojom se usvaja program rada i budžet cijelog sustava UNEP/MAP-a za dvogodište 2024-2025;
- Odluka IG.26/10 o Konceptualnom okviru za provedbu prostornog planiranja mora u Sredozemlju usvojena je uz ogradu Egipta i Libije;
- Odluka IG.26/2 o sustavu „governance“ kojom se među ostalim osniva novi centar za klimatske promjene u Turskoj; nalaže funkcionalna analiza sustava UNEP/MAP-a, s posebnim naglaskom na institucionalne, pravne i financijske aspekte djelovanja njegovih sastavnica (centara); traži od zemalja domaćina centara da pravovremeno i transparentno provedu izbore ravnatelja i svih ostalih zaposlenika centara koji su u cijelosti ili djelomično financirani kroz Mediteranski namjenski fond (MTF), a po odobrenju COP-a.

3.2 Ostali projekti vezani za provedbu Protokola o IUOP-u

Centar je pružao tehničku pomoć zemljama članicama u provedbi Protokola kroz više projekata financiranih iz sredstava Europske unije i drugih donora. Kratak sažetak o aktivnostima u tim projektima dat je u poglavljima koja slijede.

3.2.1 Projekt CREATE

Prepoznavši vrijednost Interreg Italy-Croatia projekta „ADRIADAPT“ dovršenog 2021.g., EU je 2022.g. odobrila projekt „CREATE“ koji se naslanjao na „ADRIADAPT“ te je imao za cilj kapitalizirati ostvarene rezultate kroz informacijske i komunikacijske aktivnosti prema što širem spektru dionika u Jadranskoj regiji i šire. Centar je bio partner zadužen za održavanje projektne platforme i organizaciju webinaru, tzv. „Thuesday CREATivE Talks“, na temu klimatskih promjena. U 2023.g. organizirano je pet webinaru, svaki u prosjeku s oko 200 registriranih sudionika. Obradivane su teme: rješenja temeljena na prirodi za prilagodbu na klimatske promjene; prostorno planiranje mora i klimatske promjene; monitoring fizičkih, hidroloških i

bioloških parametara u cilju procjene mogućih promjena na jadransku obalu; održiva energija i klimatski akcijski plan (SECAP - Sustainable Energy and Climate Action Plan); komuniciranje o klimatskim promjenama. Osim predstavnika Centra, paleta govornika obuhvaćala je renomirane stručnjake iz hrvatskih i talijanskih institucija: DHMZ, IZOR, Institut Hrvoje Požar, DOOR, CMCC, CNR-ISMAR.

Finalna konferencija projekta održana je 14. lipnja 2023.g. u Veneciji (Italija). Predstavljeni su rezultati projekta te su dodijeljene nagrade, tzv. „Adriatic Adaptation Award“. Glavnu nagradu odnio je Grad Pula za uspješno koncipirane i realizirane kišne vrtove, a među dobitnicima našao se i etnološki park „Anton Plašimuha“ iz Lovrana.

[CREATE project](#)

<https://adriadapt.eu/>

<https://www.italy-croatia.eu/web/create>

3.2.2 Projekt MSP4BIO

Centar sudjeluje u interdisciplinarnom konzorciju HORIZON2020 projekta MSP4BIO, čiji je cilj jačanje kapaciteta za znanstveno utemeljeno planiranje namjena mora i zaštitu biološke raznolikosti kroz mrežu morskih zaštićenih područja u Sredozemlju, u Crnom moru, na Baltiku i Atlantiku.

Partneri projekta sastali su se 20. i 21. ožujka 2023.g. u Ostendeu (Belgija), kako bi razmotrili rezultate ostvarene tijekom osam prvih mjeseci projekta, odlučili o narednim koracima i predložili način kako bolje povezati prostorno planiranje na moru i zaštitu prirode. Posebna pažnja posvećena je uspostavljanju zajednice dionika (tzv. Community of Practice) na razini šest pilot područja diljem Europe i načinu na koji treba operacionalizirati ekološko-socioekonomski upravljački okvir za obnavljanje morskih ekosustava.

<https://msp4bio.eu/>

3.2.3 Projekti UNEP-ova Svjetskog fonda za okoliš

Krajem 2020. potpisan je ugovor za projekt 2.1 „Mediterranean Coastal Zones: Water Security, Climate Resilience and Habitat Protection“ („Obalna područja Sredozemlja: sigurnost vode, klimatska otpornost i zaštita staništa“), kao dio sveobuhvatnog financijskog paketa „MedProgramme“ koji će se provoditi na razini cijelog UNEP/MAP-a. Ovaj prijedlog pripremljen je za sljedeće članice UNEP/MAP-a koje su prihvatljive za financiranje od strane Svjetskog fonda za okoliš (GEF-a): Albanija, Alžir, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Egipat, Libanon, Libija, Maroko i Tunis.

Projektne aktivnosti Centra osmišljene su kao pružanje potpore zemljama u ratifikaciji i provedbi Protokola o IUOP-u, i to od edukacije kroz tematske radionice, inicijativa na podizanju svijesti i izrade različitih procjena i studija, do potpore izradi nacionalnih strategija za IUOP te planova upravljanja obalnim područjima u više zemalja. Partneri u provedbi su UNESCO-ov Međunarodni hidrološki program (UNESCO-IHP), Globalno partnerstvo za vode (GWP-Med) i UNEP/MAP-ov Plavi plan.

Osim ovog projekta, ugovoren je dodatni projekt „Enhancing regional climate change adaptation in the Mediterranean Marine and Coastal Areas” („Jačanje prilagodbe na klimatske promjene u obalnim i morskim područjima Sredozemlja“). Ovaj projekt namijenjen je Albaniji, Alžiru, Libiji, Crnoj Gori, Maroku i Tunisu. Projektne aktivnosti dizajnirane su na način da se integriraju kroz gornji projekt, odnosno da se kroz ovaj projekt osigura dostatna zastupljenost aktivnosti vezanih za prilagodbu na klimatske promjene u zemljama u kojima će se, kroz „MedProgramme“, pripremati planovi upravljanja obalnim područjem.

Obalni planovi u Crnoj Gori i Maroku

U 2023. godini održan je niz koordinacijskih sastanaka sa svim projektnim partnerima, kao i niz nacionalnih radionica s marokanskim i crnogorskim nacionalnim i lokalnim partnerima i dionicima vezanih za izradu obalnog plana za regiju Tanger-Tetouan-Al Hoceima i obalnog plana za Bokokotorski zaljev, od kojih su najvažnije:

- Treći sastanak dionika u izradi obalnog plana Boke kotorske (Herceg Novi, 18. siječnja 2023.);
- Treći sastanak dionika u izradi obalnog plana regije Tanger-Tetouan-Al Hoceima (Tanger, 8. ožujka 2023.);
- Sastanak s predstavnicima općina Herceg Novi, Kotor i Tivat u cilju jačanja suradnje i podrške obalnom planu za Boku kotorsku (Kotor, 4. travnja 2023.);
- Četvrti sastanak dionika u izradi obalnog plana Boke kotorske (Tivat, 4. srpnja 2023.).

Izrada oba plana tekla je prema planu: izrađene su temeljne studije, određeni prioriteti kojima će se planovi baviti, predložena je lista indikatora održivosti te su izrađeni prijedlozi planova koji su krajem godine podneseni na uvid i komentare zainteresiranim dionicima. Završetak i usvajanje oba plana očekuje se početkom 2024.g..

Nacionalna strategija IUOP-a za Libanon

Nakon nekoliko odgađanja zbog opće situacije u zemlji, izrada Nacionalne strategije IUOP-a za Libanon započela je početkom 2023.g. U suradnji s projektnim partnerima GWP Med i IHP-UNESCO, Centar je organizirao, u Beirutu, 27. i 28. veljače 2023.g., prvu nacionalnu radionicu, uz sudjelovanje 70-tak predstavnika nacionalnih i lokalnih institucija, akademske zajednice, nevladinih udruga i privatnog sektora. Radionica je organizirana u šest sekcija s ciljem definiranja programa rada na izradi strategije.

Dan prije radionice, 26. veljače 2023.g., održan je radni sastanak s timom nacionalnih eksperata angažiranih od strane Centra za rad na strategiji. Tijekom cijele godine nastavljeni su redoviti online sastanci s ekspertima i predstavnicima libanonskom Ministarstva okoliša, a izrada ugovorenih podloga je u tijeku.

Podrška zemljama u procesu ratifikacije i provedbe Protokola o IUOP-u

Komparativna analiza obalnih zakona Alžira, Francuske, Libanona, Maroka i Tunisa naspram odredbi Protokola o IUOP-u, izrađena u sklopu GEF „MedProgramme“, predstavljena je i raspravljena na sastanku održanom 25. svibnja 2023.g. u prostorijama Centra u Splitu. Pravni stručnjaci navedenih zemalja razmijenili su iskustva u odnosu na nacionalne pravne okvire koji se tiču obale te su dali 30 preporuka koje će biti podnesene na uvid ugovornim strankama Barcelonske konvencije.

Rezultati ove komparativne analize predstavljeni su na nacionalnoj konferenciji koju je Centar, zajedno s tuniskom Agencijom za obalu, organizirao 6. studenoga 2023.g. u Tunisu, povodom ratifikacije Protokola o IUOP-u od strane te zemlje.

Slična prezentacija održana je prilikom posjete alžirske delegacije Hrvatskoj, koju je Centar organizirao u suradnji s alžirskim Ministarstvom okoliša i obnovljive energije, uz financijsku podršku njemačke agencije za međunarodnu suradnju (GIZ). U sklopu posjete organizirani su susreti s predstavnicima Šibensko-kninske i Splitsko-dalmatinske županije, kojom prilikom su predstavljeni obalni planovi te dvije županije i razmijenjena iskustva u provedbi IUOP-a.

Ažuriranje i testiranje metodologije procjene IMAP deskriptora 25

U sklopu GEF-ova „MedProgramme“ predviđeno je testiranje metodologije koja se odnosi na IMAP deskriptor 25 o promjenama biljnog pokrova u obalnim područjima, koji još uvijek ima status kandidata za uvrštenje u službenu listu.

U tom kontekstu je 26. i 27. svibnja 2023.g. u Splitu održan radni sastanak eksperata na kojem je predstavljena i raspravljena preliminarna analiza izračuna ovog deskriptora za libanonsku obalu. Jedan od ciljeva sastanka bio je prodiskutirati glavne ulazne podatke za određivanje dobrog stanja okoliša po ovom deskriptoru.

Sličan sastanak održan je online 28. studenoga 2023.g. s predstavnicima Crne Gore. Predstavljeni su rezultati preliminarne analize za crnogorsku obalu, korištena metodologija te izvori podataka, njihova validacija i kvaliteta kontrole. I ovom prilikom su razmotreni glavni ulazni podatci za određivanje dobrog stanja okoliša po ovom deskriptoru.

3.3 Sudjelovanje u aktivnostima drugih sredozemnih organizacija

Sredozemna regija, UNEP/MAP i Centar već godinama su predvodnici u području IUOP-a, ne samo zbog Protokola – u svijetu jedinstvenog pravnog instrumenta – već i zbog bogatog iskustva i ekspertize stečene tijekom godina praktične provedbe IUOP-a. Iz tih je razloga Centar često pozvan da se uključi u aktivnosti drugih nacionalnih i međunarodnih institucija. Najvažnije takve inicijative u 2023. godini na kojima je Centar sudjelovao bile su:

- Regionalna radionica o pravnim okvirima za upravljanje obalnim područjima, koju je Unija za Mediteran EU organizirala u gradu Mehon na Majorci (Španjolska), 15. i 16.

lipnja 2023.g., uz financijsku podršku EU TAIEX financijskog instrumenta, u suradnji s UN-Habitat, IUCN, EU DG NEAR i DG ENV te Centrom;

- Sastanak nacionalnih žarišnih točaka UNEP/MAP-a (Istanbul, Turska, 12.-15. rujna 2023.g.);
- Drugi forum o prostornom planiranju na moru za Afriku, koji je IOC-UNESCO organizirao 5. i 6. studenoga 2023.g. u Dar es Salamu (Tanzanija), u suradnji s Afričkom unijom i sekretarijatima Abidžanske, Barcelonske i Nairobi konvencije;
- EUSAIR Konferenciji o zaštiti voda i mora od plastičnog otpada i mikroplastike, koju su hrvatsko Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja i Ministarstvo vanjskih i europskih poslova organizirali u Zagrebu, 29. studenoga 2023.g.;
- 23. konferencija Ugovornih stranaka Barcelonske konvencije (COP 23), koju je UNEP/MAP organizirao u Portorožu (Slovenija), od 4. do 8. prosinca 2023.g.

Na svim skupovima osim EUSAIR konferencije u Zagrebu Centar je imao zapažena izlaganja, a na COP-u 23 i zaseban side event o prostornom planiranju na moru.

3.4 Aktivnosti Centra u Republici Hrvatskoj

3.4.1 Obalni planovi

Nastavljena je uspješna suradnja sa Šibensko-kninskom županijom (ŠKŽ) i Splitsko-dalmatinskom županijom (SDŽ) na provedbi i promidžbi obalnih planova te s Primorsko-goranskom županijom (PGŽ) na izradi obalnog plana. Centar daje stručnu podršku županijama, sudjeluje na radionicama i pomaže u osiguranju sredstava iz raznih financijskih instrumenata na međunarodnoj razini.

4. Komunikacija, edukacija i promidžba

4.1. Vidljivost Centra

Internetska stranica Centra redovito se ažurira kao jedinstvena platforma sa svim relevantnim sadržajima, čime je značajno povećana vidljivost Centra. Stranica je sadržajno unaprijeđena u skladu s obvezom proaktivne objave informacija. Vizualnim identitetom i logom izgrađena je prepoznatljivost Centra u javnosti, kao i komunikacija prema ciljanim skupinama.

Vidljivost Centra posebno je velika tijekom kampanje „Mediterranskog dana obale“, koja se jednom godišnje i provodi upravo sa ciljem informiranja široke javnosti i svih dionika o radu Centra i UNEP/MAP-a, naporima sredozemnih zemalja za uspostavljanje održivih modela razvitka te postignutim rezultatima. Osim posebne internetske stranice, „Mediterranski dan obale“ ima i svoju Facebook stranicu (više od 1.000 stalnih pratitelja) te LinkedIn stranice (oko 200 stalnih pratitelja).

<http://paprac.org/>

<https://coastday.net/>

<https://www.facebook.com/Coast.Day.Med/>

[MSP Workspace](#)

Velika vidljivost Centra i u RH i na međunarodnoj razini postiže se i poveznicama koje sa stranica drugih institucija i organizacija upućuju na internetske stranice Centra i/ili na izravan kontakt sa djelatnicima Centra.

<https://www.unep.org/unepmap/>

<https://msp4bio.eu/>

[CREATE project](#)

<https://adriadapt.eu/>

<https://www.italy-croatia.eu/web/create>

4.2. Suradnja s medijima

Predstavnici Centra redovito sudjeluju u radijskim i televizijskim emisijama sa ciljem promicanja važnosti očuvanja prirode i okoliša, posebice tema morskog okoliša, planiranja i zaštite obalnog i morskog prostora, klimatskih promjena i drugih tema iz područja djelovanja Centra.

Nastavljena je tradicionalna suradnja s dnevnim novinama i web portalima, a sudjelovanjem na tribinama, radionicama i konferencijama povećana je vidljivost pojedinih tema. Kao i uvijek, najveći broj objava u medijima bio je u vrijeme održavanja „Mediterranskog dana obale“.

4.3. Edukacija i informiranje

Aktivnostima na edukaciji dionika i informiranju javnosti posvećuje se velika pažnja u okviru cjelokupnog programa rada UNEP/MAP-a, pri čemu Centar ima istaknutu ulogu.

4.3.1 Edukacijske aktivnosti

Glavni edukacijski program Centra je virtualni tečaj o IUOP-u „MedOpen“ (više u poglavlju 3.1.4). I ostale edukacijske aktivnosti opisane su u prethodnim poglavljima, ovisno o temi koju su obrađivale.

Posebno valja istaknuti edukacije koje Centar organizira za studente hrvatskih sveučilišta te da je Centar od 2018. godine nastavna baza Odjela za studije mora Sveučilišta u Splitu.

4.4. Publikacije

Centar objavljuje publikacije i ostale materijale na službenim jezicima UNEP/MAP-a, a to su engleski i francuski. U cilju očuvanja okoliša, na minimum je svedeno tiskanje te se publikacije objavljuju na Internet stranicama Centra <https://iczmplatform.org/library>

U 2023. godini nije bilo posebnih tematskih publikacija te su na Internet stranice uneseni samo izvještaji s radnih sastanaka i radionica koje je Centar organizirao (ukupno 14 izvještaja).

5. Financijsko poslovanje

U 2023. godini Centar je poslovao preko računa u OTP – BANKA D.D.

Sredstva planirana za 2023. godinu bila su potvrđena u iznosu od 1.190.077 € na jedanaestoj sjednici Upravnog vijeća održanoj 23. prosinca 2022. godine. Na petoj sjednici Upravnog vijeća Centra, održanoj 27. prosinca 2023., izglasan je 1. rebalans financijskog plana, kada je financijski plan Centra iznosio 1.501.629 €.

Tablica 1. Struktura prihoda Centra u 2023.

Vrsta prihoda	Plan za 2023. (€)	Realizacija na 31.12.	Indeks
Prihodi od financijske imovine	14	14	100%
Prihodi iz proračuna	26.546	26.546	100%
Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	1.389.849	1.381.849	99,42%
Prihodi od Institucija i tijela EU	39.937	39.937	100%
Prihodi od trgovačkih društava	230	230	100%
Ostali prihodi	75	75	100%
UKUPNO	1.456.651	1.448.651	99,45%
Preneseni višak iz 2022.g.	44.978	44.979	100%
UKUPNO PRIHODI	1.501.629	1.493.630	99,47%

Financijskim planom Centra planirano je ukupno 1.501.629 € prihoda, od kojih je realizirano 1.493.630 €, odnosno 99,47%.

Tablica 2. Struktura rashoda Centra u 2023.

Vrsta rashoda	Plan za 2023. (€)	Realizacija na 31.12.	Indeks
Rashodi za radnike	709.372	709.494	100,02%
Materijalni rashodi	754.648	747.048	98,99%
Rashodi amortizacije	13.585	14.485	106,62%
Financijski rashodi	1.991	2.012	101,08%
UKUPNO RASHODI	1.479.596	1.473.040	99,56%

Financijskim planom Centra planirano je rashoda u ukupnom iznosu od 1.479.596 €, od kojih je realizirano 1.473.040 €, odnosno 99,56%.

Tablica 3. Rezultat poslovanja Centra u 2023.

	2023. (€)
Ukupni prihodi	1.448.651
Ukupni rashodi	1.473.040
REZULTAT POSLOVANJA (manjak prihoda)	-24.389
Preneseni višak iz 2022.	44.979
Višak prihoda raspoloživ u sljedećem razdblju	20.590

Razlika između ukupnih prihoda i ukupnih rashoda u 2023. godini iznosi -24.389 €. Razlika od 24.389 € smatra se manjkom prihoda u 2023. godini koji će se pokriti iz prenesenog viška (44.979 €) iz 2022. godine.

6. Zaključak

Centar je ustanova koja obavlja djelatnost vezanu za provedbu dijela programa Mediteranskog akcijskog plana Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP/MAP-a), prema obvezama iz Konvencije o zaštiti morskog okoliša i obalnog područja Sredozemlja (Barcelonska konvencija). Centar obavlja stručne, organizacijske i tehničke poslove u okviru provedbe programa UNEP/MAP-a u područjima koja određuju ugovorne stranke Barcelonske konvencije, a to su sve zemlje sredozemnog bazena i Europska unija.

Planirane aktivnosti u 2023. godini uspješno su provedene, u skladu s Programom rada i proračunom Centra usvojenima od strane zemalja potpisnica Barcelonske konvencije u sklopu programa rada i proračuna cijelog UNEP/MAP-a za razdoblje 2022.-2023., donesenog na sastanku ugovornih stranaka COP 22 (Antalija, Turska, prosinac 2019.) U skladu s donesenim dvogodišnjim planom, Centar je u 2023. godini proveo sljedeće aktivnosti: dovršenje CAMP projekta za Bosnu i Hercegovinu i prekograničnog CAMP projekta između Albanije i Italije; provedba CAMP projekta za Izrael; doprinos UNEP/MAP-ovu Integralnom programu praćenja i procjene stanja morskog i obalnog okoliša (IMAP); provedba on-line tečaja „MedOpen“ i organizacija proslave „Mediteranskog dana obale“; provedba aktivnosti koje se odnose na IUOP i klimatske promjene u sklopu UNEP/MAP-ova „MedProgramma“; priprema i provedba nekoliko projekata financiranih od strane EU.

Internetska stranica Centra (<http://paprac.org/>), kao jedinstvena platforma sa svim relevantnim sadržajima, redovito je ažurirana tijekom godine. Vidljivost Centra postignuta je kroz medije, sudjelovanje na stručnim radionicama i konferencijama te obilježavanje „Mediteranskog dana obale“.

Prilog 1. Popis korištenih kratica

CAMP	Program upravljanja obalnim područjima (Coastal Area Management Programme)
CNR-ISMAR	Nacionalni istraživački centar – Institut za istraživanje mora (Centro Nazionale di Ricerca - Istituto di Scienze Marine)
CMCC	Euro-mediteranski centar za klimatske promjene (Centro Euro-mediterraneo per i Cambiamenti Climatici)
COP	Konferencija ugovornih strana Barcelonske konvencije (Conference of Parties)
CRA/PPA	Centar za regionalne aktivnosti / Program prioriternih akcija
DG NEAR	EU direkcija za politiku susjedstva i proširenja (European Neighbourhood Policy and Enlargement Negotiations)
DG ENV	EU direkcija za okoliš
DHMZ	Državni hidro-meteorološki zavod
DOOR	Društvo za oblikovanje održivog razvoja
ECF	Europska fondacija za klimu (European Climate Foundation)
EU	Europska unija
EUSAIR	Europska strategija za jadransko-jonsku regiju (European Strategy for the Adriatic-Ionian Region)
GEF	Svjetski fond za okoliš (Global Environment Facility)
GES	Dobro stanje okoliša (Good Environmental Status)
GIZ	Njemačka agencija za međunarodnu suradnju (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit)
GWP	Globalno partnerstvo za vodu (Global Water Partnership)
IMAP	UNEP/MAP-ov integralni program praćenja i procjene stanja okoliša (Integrated Monitoring and Assessment Programme)
INFO/RAC	UNEP/MAP-ov Centar za informiranje, komuniciranje i upravljanje bazom podataka
IOC-UNESCO	UNESCO-ova Međunarodna oceanografska komisija (International Oceanographic Commission)
IUCN	Međunarodna unija za očuvanje prirode (International Union for Conservation of Nature)
IUOP	Integralno upravljanje obalnim područjima
IZOR	Institut za oceanografiju i ribarstvo
MAP	Mediteranski akcijski plan (Mediterranean Action Plan)
NFP	Nacionalna žarišna točka (National Focal Point)
PGŽ	Primorsko-goranska županija

PPM	Prostorno planiranje na moru
QSR	UNEP/MAP-ov izvještaj o stanju okoliša (Quality Status Report)
SDŽ	Splitsko-dalmatinska županija
SPA/RAC	UNEP/MAP-ov Centar za posebno zaštićena područja (Specially Protected Areas / Regional Activity Centre)
SUV	Sirijsko virtualno sveučilište
ŠKŽ	Šibensko-kninska županija
UNEP	Program Ujedinjenih naroda za okoliš (United Nations Environment Programme)
UNESCO-IHP	UNESCO-ov Međunarodni program za vode (International Hydrological Programme)
UN-Habitat	Program Ujedinjenih naroda za gradove i ljudska naselja (United Nations Human Settlements Programme)